Juni 2020

TEMPERATUR PÅ FJERNUNDERVISNING UNDER COVID-19



VidenCenter

MOTIVATION

Denne rapport ser på erfaringer med nødfjernundervisning på landets gymnasier (stx, hhx og htx) og erhvervsskoler under coronanedlukningen. Undersøgelsen er gennemført i et samarbejde mellem eVidenCenter – Det Nationale Videncenter for e-læring – og Tænketanken DEA.

Skoler, lærere og elever har under COVID-19-udbruddet stået i en situation uden fortilfælde, som har krævet en betydelig og øjeblikkelig omstilling fra almindelig undervisning til nødundervisning på distance. Omlægningen har ikke været en planlagt proces, der lå ikke en strategi med relevante anvisninger, og der har kun været sporadiske erfaringer at bygge på. Hverken skoleledelser, lærere eller elever har på forhånd kunnet forudse, hvilke udfordringer der skulle løses, og den kompetenceudvikling, der hidtil har været på området, har ikke rettet sig mod en situation, hvor undervisningen er 100 pct. bundet til digitale teknologier, men mod anvendelse af digital læring, hvor det giver mening.

Børne- og Undervisningsministeriet understregede allerede i marts måned, at undervisning under corona-nedlukningen har karakter af nødundervisning, som har et andet formål og andre rammer end den almindelige undervisning, og som derfor ikke kan vurderes med den samme målestok.

Formålet med denne undersøgelse har derfor ikke været at vurdere fjernundervisningen under coronanedlukningen i forhold til den almindelige undervisning, men at tage temperaturen på de tilgange og erfaringer, der har været under nedlukningen af skolerne. Mere præcist har undersøgelsens hovedformål været dels at pege på vigtige opmærksomhedspunkter ifm. den gradvise genåbning af ungdomsuddannelserne, dels at undersøge hvad vi kan lære af erfaringerne med fjernundervisning under coronanedlukningen. Det gælder ikke mindst ift. hvordan skolerne forbereder sig på de længere skygger, som COVID-19 kan kaste over undervisningen, fx ved at delvis eller periodisk fjernundervisning kan blive et middel til at holdesmittetrykket ned. Det gælder dog også ift. hvordan digitale teknologier og fjernundervisning i højere grad end i dag og på hensigtsmæssig vis kan anvendes i undervisningen.

HOVEDBUDSKABER

Gymnasier og erhvervsskoler har gennemgået en digital omvæltning under coronanedlukningen

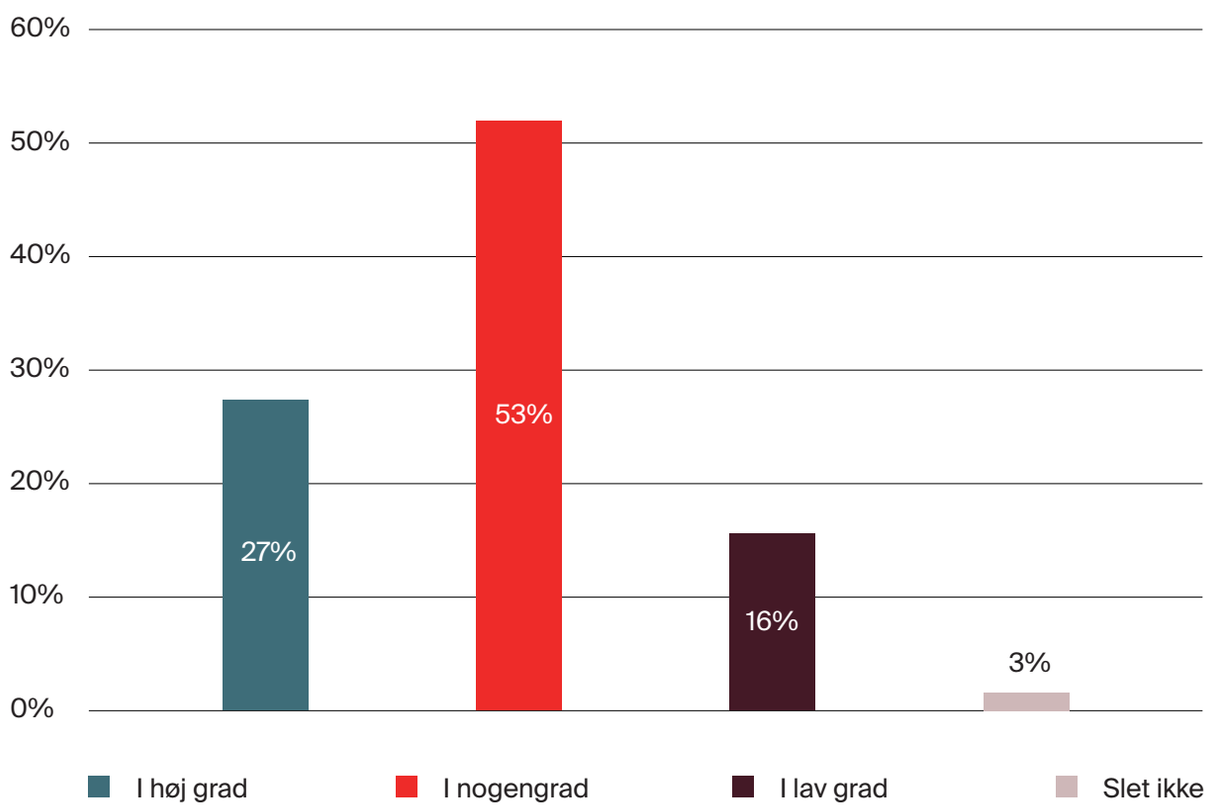
7 ud af 10 lærere vurderer, at de fag, de underviser i, i nogen eller høj grad er egnet til fjernundervisning – dog er lærere uden tidligere erfaring med fjernundervisning mindre tilbøjelige til at vurdere deres fag egnet til fjernundervisning. Lærernes arbejdsindsats er øget under fjernundervisningen, og de har oplevet, at balancen mellem arbejde og privatliv er forringet. Lærerne har dog generelt følt sig godt understøttet af skolerne. Fx oplever flere end 8 ud af 10 lærere at have modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer for fjernundervisning fra skolen og at have haft viden om brugen af og et godt kendskab til egnede digitale teknologier. Eleverne har også ydet en øget arbejdsindsats. Fx angiver 65 pct., at de har brugt flere timer på skolearbejdet, end de plejer. Dertil kommer, at mange forældre støtter op om skolearbejdet ifm. fjernundervisningen: Flere end 6 ud af 10 af eleverne, som er under 18 år, har i nogen eller høj grad oplevet støtte til deres skolearbejde fra deres forældre.

Undervisningen under coronanedlukningen er mere ensformig end den ordinære undervisning, og det har betydning for elevernes læringsudbytte

Mange elever giver udtryk for, at der er sket markant stigning i mængden af afleveringer, og at lærerne har for store forventninger til, hvad der er muligt for eleverne at nå. Undervisningen opleves samtidig af både lærere og elever som mere ensformig: 7 ud af 10 lærere angiver, at deres undervisning er blevet mere ensformig, og det samme gælder 6 ud af 10 af eleverne.

Mange elever oplever, at de modtager mindre vejledning og feedback end normalt. Dertil kommer at mere end halvdelen af eleverne efterspørger mere faglig støtte til at lære og forstå stoffet fra lærerne. Mange elever har desuden oplevet at få et lavere læringsudbytte sammenlignet med før coronanedlukningen. Dette er dog ikke overraskende i lyset af, at der har været tale om nødundervisning, og at de fleste lærere havde begrænset tidligere erfaring med fjernundervisning.

Alligevel vurderer 8 ud af 10 lærere, at de i høj eller nogen grad kan overføre erfaringer fra fjernundervisningen under corona-nedlukningen til normale undervisningsforhold.



Lærere: I hvilken grad forventer du på nuværende tidspunkt at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier ifm. corona-nedlukningen til udvikling og gennemførsel af undervisning under normale omstændigheder?

eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.797. 69 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

En mindre gruppe elever trives under fjernundervisningen, men mange kæmper med skolearbejdet og motivationen – og det gælder særligt de svageste elever

En mindre gruppe af eleverne angiver, at de trives med fjernundervisningen under corona-nedlukningen. Fx har omkring 20 pct. af eleverne nemmere ved at koncentrere sig. Lærere påpeger også, at fjernundervisningen har været gavnlig for mange af de såkaldt "stille" elever.

Både lærere og elever vurderer dog generelt, at elevernes motivation og koncentration er påvirket negativt under coronanedlukningen. Fx angiver knap 7 ud af 10 elever, at deres motivation til skolearbejdet er negativt påvirket under nedlukningen. Derudover oplever 6 ud af 10 elever, at deres motivation er dalet siden fjernundervisningens start og i takt med, at de har været væk fra skolen i længere tid.

Fjernundervisningen opleves af 4 ud af 10 elever som sværere end deres normale undervisning. De fagligt svageste elever føler sig dog mest udfordrede: flere end 6 ud af 10 af dem elever oplever fjernundervisningen som sværere end den normale undervisning. De efterspørger også i højere grad mere faglig støtte.

IMPLIKATIONER

Nødundervisning kan ikke sidestilles med fjernundervisning, som gennemføres under normale omstændigheder. Ikke alene er rammerne anderledes, men det er målet også. Alligevel peger denne undersøgelse på, at der er meget at lære fra erfaringerne under COVID-19-epidemien. Dette skyldes, at hele grundniveauet for arbejdet med digitale undervisningsredskaber og fjernundervisning er blevet hævet ved, at alle lærere har gjort sig nogle erfaringer med det. 8 ud af 10 lærere vurderer som nævnt, at de i høj eller nogen grad kan overføre erfaringer fra fjernundervisningen under coronanedlukningen til normale undervisningsforhold.

I den kommende tid er det derfor vigtigt at drage nytte af det momentum, som findes nu, samtidig med at man på skolerne tager hånd om de udfordringer, som undersøgelsen også har afdækket. Rapporten præsenterer seks anbefalinger til, hvordan skolerne kan gribe denne opgave an, herunder øget fokus på at tilbyde mere varieret fjernundervisning, arbejde målrettet med at styrke vejledningen gennem digitale redskaber, og anvende fjernundervisning som et middel til at differentiere undervisningen og dermed styrke alle elevers læring og undervisningens samlede kvalitet.

Formålet med denne undersøgelse har derfor ikke været at vurdere fjernundervisningen under coronanedlukningen i forhold til den almindelige undervisning, men at tage temperaturen på de tilgange og erfaringer, der har været under nedlukningen af skolerne. Mere præcist har undersøgelsens hovedformål været dels at pege på vigtige opmærksomhedspunkter ifm. den gradvise genåbning af ungdomsuddannelserne, dels at undersøge hvad vi kan lære af erfaringerne med fjernundervisning under coronanedlukningen. Det gælder ikke mindst ift. hvordan skolerne forbereder sig på de længere skygger, som COVID-19 kan kaste over undervisningen, fx ved at delvis eller periodisk fjernundervisning kan blive et middel til at holdesmittetrykket ned. Det gælder dog også ift. hvordan digitale teknologier og fjernundervisning i højere grad end i dag og på hensigtsmæssig vis kan anvendes i undervisningen.

METODE

Undersøgelsen er gennemført i et samarbejde mellem eVidenCenter – Det Nationale Videncenter for e-læring – og Tænketanken DEA.

Rapporten præsenterer resultaterne af en rundspørge gennemført blandt elever og lærere på ungdomsuddannelser i Danmark, herunder erhvervsuddannelser (EUD), den erhvervsfaglige studentereksamen (EUX), den højere forberedelseseksamen (HF), den merkantile studentereksamen (HHX), den tekniske studentereksamen (HTX), og den almene studentereksamen (STX).

Rundspørgen blev gennemført via det digitale surveyprogram @venQuest, der ejes og drives af @ventures, udviklingsafdeling på Aarhus Business College. Undersøgelsen blev gennemført i perioden fra den 27. april til og med den 8. maj 2020.

Skoler og uddannelsessteder, der udbyder ungdoms- og voksen-, efter- og videreuddannelser blev inviteret til at deltage i undersøgelsen, hvoraf 55 indvilgede i at deltage. Alle institutioner har indgået lovpligtige databehandleraftaler med @ventures. Det har muliggjort anvendelse af UNI-login som en løsning til at give alle respondenter adgang til at besvare spørgeskemaerne. Både elever og lærere har benyttet sitet fjernundervisningstemperatur.dk for at logge ind. Alle besvarelser er koblet fra personfølsomme oplysninger, kun institutionsnummeret registreres. Det betyder, at alle resultater er anonyme, og at hver institution samtidig kan danne en rapport over egne resultater.

Lærere og elever blev primært bedt om at forholde sig til de seneste to fulde undervisningsuger med fjernundervisning, men undersøgelsen omfattede også spørgsmål til deres oplevelse af den samlede periode med fjernundervisning under corona-nedlukningen.

I rapporten indgår resultaterne af besvarelser fra 12.352 elever og 1.886 lærere, der dækker uddannelserne EUD, EUX, HF, HHX HTX og STX. Respondenterne blev præsenteret for et spørgeskema bestående primært af spørgsmål med lukkede svarmuligheder, men havde løbende mulighed for at uddybe og supplere deres besvarelse med fritekstkommentarer.